1.2 МЕДІАДИПЛОМАТІЯ В КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ КОМУНІКА-ТИВНИХ ПРОЦЕСІВ

Васильченко В'ячеслав Миколайович, канд. філ.н., доцент, завідувач кафедри журналістики, ФМВ, Національний авіаційний університет, Україна, Київ
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-7470-2879
E-mail: viacheslav.vasylchenko@npp.nau.edu.ua

Анотація. *Предметом дослідження є медіакомунікації в міжнародних відносинах; мета – проаналізувати поняття медіадипломатії на тлі процесів технологіза-ції комунікативних процесів та усистемнення нового інструментарію міжна-родної комунікації; методологія: метод діалектики, метод абстрагування, метод аналізу, метод синтезу, системний підхід, структурно-функційний під-хід. Подано характеристику процесів, спрямованих на формування єдиного загальносвітового інформаційного простору, поглиблення економічної взає-модії, активізацію діяльності у сфері політики та розширення інструментарію «м'якої сили» в сучасних міжнародних відносинах. Розглянуто вплив динамі-чного розвитку інформаційних технологій на виникнення нових учасників міжнародних відносин. Констатовано діяльність міжнародних акторів з про-сування своїх світоглядних позицій та ціннісних орієнтацій. Визначено місце в міжнародних відносинах процесів зі створення й застосування інформацій-них технологій та медіа, детермінованих новою інформаційною і комуніка-ційною епохою світового розвитку. Схарактеризована специфіка формування як внутрішньополітичного, так і зовнішньополітичного простору суб'єкта міжнародних відносин з використанням сучасних комунікативних технологій. Розглянуто комунікаційну стратегію України із системного й проактивного поширення своїх наративів і формування свого позитивного іміджу у світі. Встановлено, що через збільшення точок перетину всього національного та міжнародного з огляду на низку загальноважливих проблем поняття «публічна дипломатія» набуває все більшої актуальності у просторах внутрішньої та зовнішньої політики. З'ясовано, що дипломатична сфера почала використовувати нові онлайн-інструменти й нові форми комунікації. Схарактеризовано поняття «медіадипломатії» як сукупності методів і технологій впливу на громадську думку населення інших країн через медіа. Визначено, що компонентом медіадипломатії є цифрова дипломатія; інструментарієм цифрової дипломатії, яка має ширший доступ до інформації, характеризується більшою взаємодією між учасниками міжнародних відносин та більшою прозорістю, є інформаційно-комунікаційні технології. Констатовано факт перетворення соціальних мереж на важливе інформаційне середовище, через яке*

здійснюється вплив на суспільну думку. Отже, для забезпечення міжнародної комунікації сьогодення відкриває нові широкі можливості, зокрема й медійні.
Ключові слова: *брифінг, громадська думка, «Ефект CNN», інформатизація, інформаційні технології, зовнішня політика, комунікаційний канал, медіадипломатія, масмедіа, міжнародні відносини, національні інтереси, прес-конференція.*

Вступ

Наше сьогодення позначене глибокими й динамічними трансформаціями, які фундаментально зачіпають екзистенційні основи держав, суспільних об'єднань, окремих громадян та розширюють можливості співпраці на світовій арені. Зрозуміло, що ці процеси не обійшли й Україну, що є учасником світового співтовариства, який наділений значним потенціалом у багатьох галузях та активно взаємодіє з провідними державами. І хоч значення військової сили у міжнародних відносинах залишається й далі досить важливим чинником, усе більшу вагу набирають також аспекти взаємодії, що лежать у сфері економіки, політики, науково-технічного прогресу, екології та інформації. У таких умовах як головні компоненти національного багатства України визначаються її інформаційні та комунікаційні можливості. Зміни, що відбуваються у сфері міжнародних відносин (значний прорив на головних напрямах НТП, у результаті чого формується єдиний загальносвітовий інформаційний простір, поглиблення і диверсифікація міжнародних зв'язків у сфері економіки), наділяють взаємозалежність держав глобальним характером. Виникають передумови для створення такого світового устрою, що буде більш стабільним і стійким до криз. Особливу роль в такій ситуації починає відігравати інформаційне забезпечення зовнішньополітичної діяльності (ме-діадипломатія) [5, с. 48]. Отже, суцільна інформатизація світу на порядок денний виводить проблему підтримки цих процесів, забезпечення їхнього результативного протікання, зокрема й на міжнародному рівні. Водночас ці тенденції позначені все більшою медіатизацією.

Таким чином, мета дослі-дження проаналізувати поняття медіадипломатії на тлі процесів технологіза-ції комунікативних процесів та усистемнення нового інструментарію міжна-родної комунікації. Для цього потрібно схарактеризувати: а) процеси, що відбуваються в системі міжнародних відносин в сучасних комунікативних реаліях; б) специфіку переформатування параметрів загальносвітового інфо-рмаційного простору; в) модель діяльності суб'єкта міжнародних відносин у контексті використання «м'якої сили»; г) завдання та напрями медіадиплома-тії; ґ) специфіку цифрової дипломатії.

У процесі дослідження використано: метод діалектики (для встановлення динаміки процесів, що відбуваються в дипломатичній комунікації); метод абстрагування (можливість виділити функційність медіадипломатії як

критерій для систематизації інформації про неї); метод аналізу (розклад інформації про публічну дипломатію на компоненти); метод синтезу (зведення розрізнених складників інформації про медіадипломатію до нової цілісної системи); системний підхід (дав змогу визначити місце медіадипломатії та її компонентів у системі сучасної публічної дипломатії); структурно-функційний підхід (допоміг побачити функційну єдність досліджуваного об'єкта в структурній організованості комунікаційних каналів і форм міжнародних відносин).

Результати наукового дослідження

Комунікативні завдання публічної дипломатії. Генерування змін, здійснюване інформаційними технологіями, зачіпає не лише сферу внутрішньої політики держав, що мають різний рівень розвитку, але й відносини між державами, впливає на діяльність інших учасників міжнародних відносин – міжнародні урядові й неурядові організації, фінансові групи, транснаціональні корпорації, суспільних рухи, радикальні угруповання тощо. Відповідні якісні трансформації відбуваються й у сфері прийняття рішень, що мають зовнішньополітичний характер. Сучасний світ позначений наявністю процесів глобалізації та інформаційної революції, що демонструють діалектичний зв'язок між собою.

На тлі «зростання взаємозв'язку та взаємозалежності між державами відбувається активізація політичної діяльності суб'єктів міжнаро-дного життя, спрямована на реалізацію власних національних інтересів. Не-заперечним є вплив інформаційних технологій на появу нових суб'єктів (вір-туальні соціальні спільноти, віртуальні коаліції) та зміну ролі й ваги тради-ційних та умовно традиційних суб'єктів міжнародних відносин (держави, міжнародні організації, терористичні та радикально-релігійні організації і засоби масової інформації)» [12, с. 59].

Отже, як внутрішньополітичний, так і зовнішньополітичний простір кожного учасника міжнародних відносин формується з використанням сучасних комунікативних технологій. Цей різновид технологій здійснює «м'який вплив» на світову спільноту, завданням якого є забезпечення сприйняття культурно-політичних та ідеологічних параметрів існування тієї чи іншої держави, оскільки сьогодення на порядок денний поставило факт зростання потреби посилювати потужність держави не тільки у військовій чи економіч-ній компоненті, це стосується також просування на «світовий ринок» таких «продуктів», як своя політична культура, ідеологія, ціннісні орієнтації.

У результаті цього переформатовуються підходи, що дають змогу втілювати зов-нішньополітичні концепти держав, коли паралельно з традиційною диплома-тією порівняно значної ваги починає набирати інший

різновид дипломатії, спрямований на більшу аудиторію населення інших суб'єктів міжнародних відносин. Ідеться насамперед про медіадипломатію [3].

Щоб успішно просувати національні інтереси держави на міжнародній арені, результативно їх реалізовувати, в масовій суспільній свідомості потрібно насамперед сформувати позитивний образ відповідного суб'єкта міжна-родних відносин. Ця проблема міцно переплітається з потребою, з одного боку, створення умов для достатньої присутності цього суб'єкта в міжнарод-ному інфопросторі, а іншого – розробленням інформаційної політики, що має наступальний скоординований характер [2].

У зв'язку з цим нова інформаційна і комунікаційна ера світового розвитку на передній план порядку денного виносить низку центральних питань, серед яких питання, пов'язані з такими процесами, як володіння, виробництво, поширення, маніпулювання інформаційними технологіями й медіа. «Хто, з якою метою, з якими намірами володіє каналами комунікації, контролює їх – відіграє вирішальну роль у трансформації розвитку суспільства, забезпечення миру та справедливості в сучасну епоху» [19, с. 26].

У березні 2021 року міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба презентував першу Стратегію публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки, розроблену за підтримки експертів Групи кризового управ-ління Програми розвитку ООН в Україні при МЗС України. Відповідно до цього документа робота, спрямована на зміцнення репутації України в світі, здійснюватиметься системно, послідовно та цілісно. «Міжнародний імідж і репутація країни, – зазначено у Стратегії, – це сукупність факторів, що зумовлюють її сприйняття у світі крізь призму ідеалів і цінностей, реалій політичного устрою, соціально-економічної моделі та позиціювання на міжнародній арені. Формування позитивного сприйняття України вимагає скоординованої державної політики з метою системного та проактивного поширення власних наративів з використанням усіх доступних форматів комунікації» [15, с. 9]. Для цього потрібна відповідна трансформація української публічної дипломатії. Як відомо, публічна дипломатія є цілим комплексом заходів, які, використовуючи конкретні комунікаційні канали, уживаються з метою формування та просування позитивного іміджу країни на світовій арені [13].

Поняття публічна дипломатія в контексті міжнародних відносин почали використовувати порівняно недавно. У внутрішній та зовнішній політиці держав вона набуває все більшої актуальності через збільшення точок перетину всього національного та міжнародного з огляду на низку загальноважливих проблем (кліматичні зміни, більш високий ступінь транснаціонального співробітництва).

Проблеми подібного ґатунку розв'язують не лише керівні органи країн, до цих процесів долучають також широкий перелік різноманітних суб'єктів (починаючи неурядовими організаціями й закінчуючи компаніями або приватними особами). Нинішні досягнення у галузі інформа-ційно-

комунікаційних технології відкривають цим акторам дорогу до швидкої та прозорої взаємодії [16, с. 310-311].

Водночас публічна дипломатія набирає в міжнародних відносинах усе більшої ваги також і через те, що вона є ефективним інструментом, який дає змогу їхнім суб'єктам реалізовувати свої національні інтереси шляхом формування так званої «м'якої сили». Значні виклики у сфері зовнішньої політики, породжувані глобалізаційними процесами, ставлять світових акторів перед потребою пошуку нових форм та методів взаємодії з рештою учасників міжнародних відносин. Саме це є напрямом діяльності у сфері публічної дипломатії, яка покликана просувати національні інтереси держави та гарантувати її національну безпеку через такі процеси, як вивчення іноземної громадської думки, інформування зовнішньої аудиторії про свою політику та вплив на тих, хто здійснює формування цієї думки [4].

Отже, публічна дипломатія – це відповідь на ті сучасні мінливі вимоги, які висуває нинішній світ до міжнарод-них відносин, а також – це ефективний шлях для подолання нових проблем, що неминуче виникають на шляху цивілізаційного розвитку людства.

Проблематика медіадипломатії. Відповідне місце у цих процесах займає медіадипломатія. Велика українська енциклопедія визначає медіадипломатію як засіб зовнішньої політики, «вплив на громадську думку зарубіжних країн через ЗМІ» [9].

Формування теорії медіадипломатії як інструменту політичної культури та міжнародної взаємодії розпочалося в період кінця XX – початку XXI століття. На цей час припадає розуміння світовою громадськістю того важливого значення, яке має використання нових ефективних методів дипломатії, що перебувають за межами офіційних політичних інститутів [7, с. 98]. Дипломатична спільнота отримала для інтеграції у свою діяльність та використан-ня нові онлайн-інструменти й нові форми комунікації.

Серед більшості політиків та журналістів існує думка, що ті революційні трансформації, що відбулися майже паралельно як у політичній сфері, так і в галузі комунікації, привели до виформування нової системи державного управління, яка має медіа-домінувальний характер. Таку систему називають «теледемократія», хоча можна натрапити й на варіант «медіалізм». На думку деяких науковців, такі зміни, що відбулися у сфері значної впливовості медіа, привели до появи «Ефекту CNN» – нового феномену, яким характеризуються міжнародні відносин. «Ефект CNN» «означає, що коли у світі відбувається щось важливе, люди часто дізнаються про це саме завдяки CNN або, почувши деінде про цю або іншу новину, вмикають CNN або заходять на сайт CNN.com, щоб дізнатися про події "з перших рук"» [18, с. 4]. Отже, йдеться про те, що першість у впливі на ситуацію тримають світові телеканали.

Такі фундаментальні перетворення, на думку Д. Воловика, дали змогу визначити три основні моделі, відповідно до яких відбувається функціонування медіа у зовнішньополітичних процесах:

а) публічна дипломатія (згідно з цією моделлю ЗМІ разом з рештою комунікаційних каналів використовуються державними та недержавними суб'єктами міжнародних відносин з метою вплинути на суспільну думку серед населення іншої держави);

б) медіадипломатія (використання ЗМІ офіційними особами для міжнародної комунікації для розв'язання конфліктів);

в) медіа-посередницька дипломатія (журналісти тимчасово переби-рають на себе функції дипломатів і стають медіаторами в міжнародних пере-мовинах [17, с. 63].

До головних завдань медіадипломатії О. Фролова відносить:

а) організацію роботи мас-медіа для мобілізації як внутрішньої, так і зовнішньої суспільної думки та посилення довір'я до діяльності урядових структур;

б) усвідомлення умов, потрібних для стимулювання підтримки зовнішньополітичних дій суб'єкта міжнародних відносин закордонною аудиторією з огляду на специфіку розвитку інших політичних комунікативних систем, що використовуються у світовій міжнародній практиці [2].

Важливим напрямом медіадипломатії, вважає А. Юнак, є надання світовій громадськості об'єктивних та достовірних даних, що демонструють позиції суб'єктів міжнародних відносин щодо головних проблем міжнародного співіснування, висвітлення їхніх ініціатив та дій на зовнішньополітичній арені, донесення інформації про досягнення в інтелектуальній творчості, культурній та науковій галузі. Що ж до України, то тут у галузі медіадипломатії актуальністю позначене завдання сформувати у міжнародному інформаційному просторі позитивне сприйняття її, дружнє ставлення до неї. Обов'язковим складником відповідної роботи мають бути заходи, спрямовані на широке роз'яснення учасникам міжнародних відносин суті української внутрішньої політики, а також її політичних та економічних процесів. Водно-час важливим також є активний розвиток в Україні своїх ефективних засобів медіадипломатії, що здійснюють вплив на міжнародну громадську думку [15, с. 48].

Технологіями медіадипломатії є: а) офіційні повідомлення для масмедіа, в яких зазначена офіційна позиція країни щодо певних міжнародних питань; б) роз'яснення інформації зі спеціальними елементами впливу для переконання; в) інформація з довільними коментарями журналістів; г) інформація для ЗМІ для їхньої подальшої роботи. Застосування цих технологій урядами країн у масмедіа відбувається через такі інструменти і засоби: а) інтерв'ю (на телебаченні, радіо та для газет); б) брифінги, в) новини; г) виступи на радіо; ґ) передача інформації через інтернет та ін. Наприклад, у Великій Британії та Німеччині найпоширенішим засобом медіадипломатії в зовнішній політиці є

прес-конференції та брифінги. Такі заходи відбуваються як регулярно, так і з певною періодичністю (за потреби надати важливу інформацію ЗМІ або проінформувати їх про певні події, пов'язані з владними структурами чи громадянськими інституціями) [3].

Цифрова дипломатія. У межах публічної дипломатії виділяють традиційну та цифрову. Традиційну публічну дипломатію формують: а) інформаційна пропаганда (каналами тут слугують радіо й телебачення); б) просвітницька діяльність деяких соціально-професійних груп для формування лояльної еліти; в) просування політичної культури через виставкову діяльність, музику, кіно тощо. Поява інтернету створила нові можливості для впливу на закордонну аудиторію, зокрема це: а) розміщення радіо- й телепродукції в інтернеті; б) поширення літератури у цифровому форматі; в) відстеження дискусій у блогосфері зарубіжних країн; г) створення персоніфікованих сторінок урядовців у соцмережах. Сьогодні інструментами публічної дипломатії вважають: а) інформаційно-роз'яснювальну роботу з використанням інтернету (особливе значення тут має цифрова дипломатія); б) культурна диплома-тія (діяльність у її межах спрямована на розвиток міжнародного співробітни-цтва у культурній сфері (скажімо, центри вивчення культури та мови іншої держави – китайський Інститут Конфуція, німецький Інститут ім. Ґете тощо); в) програми допомоги країнам, що її потребують; г) наукові й освітні обміни та інші заходи, спрямовані на підвищення престижу держави у світі. Значна увага звертається сприйняттю реакції аудиторії у відповідь, а також обліку отриманих даних при коригуванні зовнішньополітичної стратегії загалом. У цьому криється різниця між публічною дипломатією та сліпим нав'язуванням своїх ідей чи пропаганди [6, с. 14].

Іншим складником публічної дипломатії є цифрова дипломатія. Водночас її визначають як компонент медіадипломатії [3]. Цифрова дипломатія є використанням інформаційно-комунікаційних технологій з метою досягнення поставлених зовнішньополітичних цілей, до яких належать «захист інтересів, суверенітету та цілісності держави, формування та підтримка її іміджу як сучасної, надійної країни-партнера» [1, с. 11].

Водночас наукове середовище і досі не визначилося з терміном для позначення цього явища: в науковому інфопросторі можна натрапити й на інші терміни: «віртуальна дипломатія», «цифрова дипломатія», «електронна дипломатія», «е-дипломатія», «дипломатія соціальних мереж», «публічна дипломатія Web 2.0.»

Цифрову дипломатію сприймають як досягнення зовнішньополітичної діяльності Барака Обами, оскільки в 2013 році у фейсбуці існували близько 300 сторінок численних держустанов США; водночас наявні віртуальні представництва на таких платформах, як YouTube, Tumblr і Flickr одинадцятьма мовами, загальна аудиторія всіх акаунтів та блогів доходила до 20 мі-

льйонів осіб. Координували цю систему майже 150 співробітників держдепартаменту і 900 фахівців, що перебували за межами США [7, с. 98].

Отже, цифрова дипломатія використовує можливості інтернету й інформаційно-комунікаційних технологій для виконання дипломатичних завдань. Цифрова дипломатія є ефективним ресурсом, по-перше, у сфері управління інформацією, по-друге, вона дає змогу здійснювати аналіз величезного обсягу інформації, яку використовують для політичних прогнозів і стратегічного планування [11, с. 13].

Будучи складником медіадипломатії, віртуальна дипломатія застосовує такий інструментарій, який дає змогу просувати національні інтереси через використання різних моделей цього різновиду дипломатії у взаємодії суб'єктів міжнародних відносин, а «використання веб-сайтів та тематичних веб-порталів держав дозволяє впливати на загальне ставлення внутрішньої та зовнішньої аудиторії до державної політики, сформувати та адекватно оцінити політичні альтернативи, сприяти формуванню політичної ідентифі-кації або ступеня залучення суспільства до політичної структуризації: на внутрішньому рівні – поділ суспільства на групи за політичними інтересами на основі політичної ідентифікації, а на міжнародному рівні – посилення діа-спорних зв'язків та поширення серед громадян інших країн цінностей націо-нальної політичної культури» [3].

Дипломатія соціальних мереж. Соціальні мережі на нинішньому ета-пі розвитку комунікаційних процесів більшість науковців кваліфікують як ефективний засіб «м'якої сили». Американський політолог Дж. Най, який запровадив у науковий обіг термін «м'яка сила», визначає його як «мистецтво непримусового переконання». Головний інструмент цього мистецтва – міжнародне співробітництво у таких сферах, як освіта, наука, інформація, інноваційні проєкти [11, с. 13].

Незаперечним є факт перетворення соцмереж на важливе інформаційне середовище, через яке журналісти, медійні персони та блогери здійснюють вплив на суспільну думку. Через інтернет соцмережі поширились на всю світову комунікативну спільноту. Як відомо, на попередніх етапах розвитку людства через друковані ЗМІ, радіо, телебачення, неурядові організації масову міжнародну комунікацію могли здійснювати лише держави. Сьогодні ж повідомляти про події в онлайн-режимі отримали змогу більшість людей. Через це кількість учасників процесу створення новин здійснює перерозподіл і сил впливу. До центральних факторів, що визначають популярність соцмереж, зараховують: а) їхню привабливість як каналу надзвичайно оператив-ної комунікації, яка апелює до емоційної та емпатичної сфер; 2) здатність співпрацювати з будь-ким, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати реакцію на надіслане повідомлення; 3) відсутність потреби у фінансових ресурсах; 4) колосальну адресатну аудиторію (4,54 млрд людей мають змогу виходити в

інтернет, 3,8 млрд з яких активно користуються соціальними мережами) [14, с. 142].

Нині стандартною стала практика розвитку веб-сайтів державних та недержавних структур, що беруть участь у міжнародних відносинах (МЗС, посольства, консульства, делегації міжнародних організацій). На ще важливіший дипломатичний інструмент перетворилися згадані вже соціальні мережі. Ситуація з таким поширенням на весь світ каналів онлайн-комунікації зробило її відкритою.

Раніше такого не було. Порівняно з класичною публічною дипломатією цифрова надає ширший доступ до інформації, гарантує більшу взаємодію між учасниками міжнародних відносин та більшу прозорість [10, с. 60].

Поряд зі згаданими термінами, що називають різновиди медіадипломатії, у науковому інформаційному просторі використовується ще один – твітердипломатія. У Державному департаменті США визначають цей термін як форму традиційної дипломатії, що для виконання зовнішньополітичних завдань застосовує технології та мережі XXI століття. У цій дефініції можна виділити дві основні частини. Перша: різниця між твітер-дипломатією і традиційною дипломатією пов'язана насамперед інструментарієм. Це: а) соціальні медіа (фейсбук, твітер); б) програмне забезпечення для інтернет-телефонії (скайп); в) відеоканали (нині найпопулярніший – це ютуб). Друга: твітер-дипломатія не відходить від традиційних форм дипломатичної комунікації і не замінює їх; швидше вона – це потужний і серйозний додаток, наділений потенціалом поліпшити та прискорити дипломатичну взаємодію, а також здатний її межі зробити ширшими. Отже, сьогодення володіє більшими можливостями для забезпечення дипломатичних відносин не тільки за зачиненими дверима [8].

Соціальну мережу твітер вважають основною платформою для цифрової дипломатії. Через це поняття «цифрова дипломатія» і «твітер-дипломатія» (або «твіпломатія») часто ототожнюють. Поряд з текстом і посиланнями, у твіті можна завантажити до чотирьох зображень або форму для здійснення опитування разом з варіантами відповіді, а також відеозапис. Твітер-дипломатія інтегрує в собі різнопланові підходи до організації діяльності, через те у стрічці твітера нейтральні повідомлення від офіційних сторінок диппредставництв (скажімо, про графік приймання громадян з консульських питань) сусідують з образними (найчастіше ними є провокаційні висловлю-вання політиків [10, с. 61].

Висновки

Отже, сучасні міжнародні відносини позначені формуванням єдиного загальносвітового інфопростору, поглибленням економічних зв'язків, активізацією політичної діяльності, ширшим застосуванням «м'якої сили». Швидкий розвиток і запровадження інформаційних технологій детермінують

появу нових суб'єктів міжнародних відносин (віртуальні соціальні спільноти, віртуальні коаліції). На «світовий ринок» активно просуваються своя політична культура, ідеологія, ціннісні орієнтації акторів міжнародних відносин. У зв'язку з цим центральними питаннями стають володіння, виробництво, поширення, маніпулювання інформаційними технологіями й медіа. Україна задекларувала наміри формувати своє позитивне сприйняття у світі, для чого із застосуванням усіх доступних комунікаційних форматів планує системно й проактивно поширювати свої наративи. У цих умовах значної ваги починає набирати медіадипломатія, завдання якої – впливати на громадську думку населення інших країн через медіа.

Дипломатична діяльність отримала нові онлайн-інструменти й нові форми комунікації. У контексті України актуальним є завдання нашої медіадипломатії є формування на міжнародній арені позитивного її сприйняття, дружнього ставлення до неї, роз'яснення суті української внутрішньої політики, її політичних та економічних процесів. Компонентом медіадипломатії є цифрова дипломатія, що використовує інформаційно-комунікаційні технології як «м'яку силу» для досягнення цілей на міжнародному рівні. Перевагою цифрової дипломатії є ширший доступ до інформації, більша взаємодію між суб'єктами міжнародних відносин та більша прозорість.

Отже, для забезпечення дипломатичних відносин сьогодення пропонує набагато більші можливості. Водночас схарактеризовані процеси мають перманентний характер, що й далі відкриватиме для подальших дослідницьких розробок у цьому напрямі все нові наукові перспективи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Buleha K. I. & Charskykh I. Yu. (2018). Tsyfrova dyplomatiia yak element zovnishnopolitychnoi diialnosti derzhav [Digital diplomacy as an element of foreign policy activity of states]. Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa – Bulletin of the student scientific society of DonNU named after Vasyl Stus, 4 (40), 9-12 [in Ukrainian].
2. Frolova O. M. (2015). Media dyplomatiia yak osnovnyi instrument zovnishnoi polityky SShA [Media diplomacy as the main tool of US foreign policy]. Mizhnarodni vidnosyny – International relations. Retrieved from http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2512/2242 [in Ukrainian].
3. Habro I. V. (2017). Osoblyvosti vykorystannia zasobiv ta instrumentiv media-dyplomatii v zovnishnii politytsi Velykobrytanii ta Nimechchyny [Peculiarities of the use of means and tools of media diplomacy in the foreign policy of Great Britain and Germany]. Mizhnarodni vidnosyny – International relations. Retrieved from http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124 [in Ukrainian].
4. Hlovatska C. I. & Ivanytska O. P. Publichna dyplomatiia yak faktor pohlyblennia vidnosyn mizh derzhavamy na suchasnomu etapi (na prykladi Ukrainy) [Public diplomacy as a factor in deepening relations between states at the current stage (on the example of Ukraine)]. Retrieved from https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/5448 [in Ukrainian].

5. Iunak A. (2013). Rol media dyplomatii u zovnishnopolitychnykh stratehiiakh Ukrainy [The role of media diplomacy in foreign policy strategies of Ukraine]. Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo – Bulletin of NTUU "KPI". Politology. Sociology. Right, 3 (19), 48-52 [in Ukrainian].
6. Krasnopolska T. M. (2022). Tsyfrova dyplomatiia yak osnova novoi publichnoi dyplomatii [Digital diplomacy as the basis of new public diplomacy]. Aktualni problemy polityky – Actual problems of politics, 69, 13-20. DOI https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1296 [in Ukrainian].
7. Lichenko A. (2014). Sotsialni merezhi Facebook i Twitter yak instrument mediadyplomatii [Social networks Facebook and Twitter as a tool of media diplomacy]. Mediaprostir – Media space, 5, 96-100 [in Ukrainian].
8. Litra L. & Kononenko Yu. TVITER-DYPLOMATIIa. Yak novitni tekhnolohii mozhut posylyty mizhnarodni pozytsii Ukrainy? [TWITTER DIPLOMACY. How can the latest technologies strengthen Ukraine's international position?]. Retrieved from http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Tviter-dyplomatiya.-YAk-novitni-tehnologiyi-mozhut-posylyty-mizhnarodni-pozitsiyi-Ukrayiny.pdf [in Ukrainian].
9. Mediadyplomatiia [Media diplomacy]. Elektronna versiia «Velykoi ukrainskoi entsyklopedii» – Electronic version of the "Great Ukrainian Encyclopedia". Retrieved from https://vue.gov.ua/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1 [in Ukrainian].
10. Miroshnychenko T. & Fedorova H. (2022). Tsyfrova dyplomatiia yak suchasnyi komunikatsiinyi instrument mizhnarodnykh vidnosyn [Digital diplomacy as a modern communication tool of international relations]. Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani – Scientific and theoretical almanac Grani, 24 (12), 58-65. DOI: https://doi.org/10.15421/1721119 [in Ukrainian].
11. Okladna M. H. & Stetsenko V. Yu. (2020). Rol tsyfrovoi dyplomatii v suchasnii zovnishnii politytsi derzhavy [The role of digital diplomacy in the modern foreign policy of the state]. Pravo ta innovatsiine suspilstvo – Law and innovative society, 2(15), 13-17 [in Ukrainian].
12. Poda T. A. (2013). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v konteksti suchasnykh mizhna-rodnykh vidnosyn:sotsialno-filosofskyi analiz [Information and communication technologies in the context of modern international relations: socio-philosophical analysis]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Filosofiia. Kulturolohiia – Bulletin of the National Avia-tion University. Philosophy. Culturology, 2, 59-63 [in Ukrainian].
13. Pohrebna A. Shcho take publichna dyplomatiia i chomu MZS stvorylo stratehiiu yii roz-vytku. Poiasniuie ekspertka [What is public diplomacy and why did the Ministry of Foreign Affairs create a strategy for its development. The expert explains]. Retrieved from https://suspilne.media/117614-so-take-publicna-diplomatia-i-comu-mzs-stvorilo-strategiu-ii-rozvitku-poasnue-ekspertka/ [in Ukrainian].
14. Seheda O. O (2020). Tsyfrova dyplomatiia Ukrainy yak element novoi publichnoi dyplomatii [Digital diplomacy of Ukraine as an element of new public diplomacy]. Politykus – Politicus, 3, 139-148 [in Ukrainian].
15. Stratehiia publichnoi dyplomatii Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy na 2021-2025 roky [Public diplomacy strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021-2025]. Retrieved from https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf [in Ukrainian].

16. Trofymenko M. V. (2015). Publichna dyplomatiia FRN [Public diplomacy of the Federal Republic of Germany]. Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: Istoriia. Politolohiia – Bulletin of the Mariupol State University. Series: History. Politology, 13-14, 310-321 [in Ukrainian].
17. Volovyk D. V. (2013). Informatsiino-komunikatsiinyi vymir dyplomatii pochatku KhKhI stolittia [Information and communication dimension of diplomacy at the beginning of the 21st century]. Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy. – Scientific Bulletin of the Diplomatic Acad-emy of Ukraine, 20 (1), 62-65 [in Ukrainian].
18. Zernetska O. V. (2008). Hlobalni suputnykovi merezhi na pochatku KhKhI st. [Global satellite networks at the beginning of the 21st century.] Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky KNU im. Tarasa Shevchenka – Scientific notes of the Institute of Journalism of KNU named after Taras Shevchenko, 27, 136-142 [in Ukrainian].
19. Zernetska O. V. (2009). Zasoby masovoi komunikatsii v suchasnii svitovii politychnii sytuatsii [Means of mass communication in the modern world political situation]. Sotsialna psykholohiia – Social Psychology, 2, 24-28 [in Ukrainian].